

Từ ứng dụng tiến bộ khoa học kỹ thuật ĐẾN CHUỖI SẢN PHẨM “GẠO XỨ NGHỆ”

■ Doãn Trí Tuệ

Song song với việc thực hiện đề án cơ cấu lại ngành nông nghiệp tỉnh Nghệ An theo hướng nâng cao giá trị gia tăng và phát triển bền vững giai đoạn 2013-2020. Trong đó có một nội dung rất được quan tâm, đó là xây dựng chuỗi liên kết sản xuất và tiêu thụ sản phẩm lúa gạo để khuyến khích nông dân mạnh dạn ứng dụng tiến bộ khoa học kỹ thuật vào sản xuất thâm canh, tạo ra nhiều sản phẩm hàng hóa nhằm nâng cao đời sống và làm giàu quê hương.

Trăn trở tìm giống lúa năng suất cao, cơm ngon

Nghệ An là một tỉnh lớn, có diện tích gieo cấy lúa hàng năm lên đến 190.000ha. Sản lượng lương thực đã đạt đến con số 1,25 triệu tấn, trong đó riêng lúa 1.015.096 tấn. Trước đây, Nghệ An là tỉnh thiếu lương thực, hiện nay mỗi năm, riêng lúa còn dư thừa từ 390-420 ngàn tấn lúa gạo, nhưng chúng ta thiếu gạo ngon cơm hay còn gọi là lúa gạo chất lượng cao. Phần lớn lúa gạo Nghệ An chủ yếu được sản xuất từ các giống lúa lai và một số giống lúa thuần có năng suất cao. Còn các giống lúa gạo chất lượng cao, ngon cơm như: Bắc thơm 7, Hương thơm 1, AC5... được sản xuất không nhiều, chỉ vì những giống lúa này năng suất thấp so với các giống lúa khác từ 0,8-1,0 tạ/sào (16-

20 tạ/ha). Trong khi đó, giá mua bán trên thị trường giữa 2 nhóm giống lúa gạo chất lượng gạo và chất lượng bình thường chênh lệch từ 1.000-1.500 đồng/kg lúa và từ 1.500-2.000 đồng/kg gạo. Qua tính toán, người nông dân thấy nếu sản xuất các giống lúa gạo chất lượng cao hiệu quả thu nhập thấp hơn các giống lúa gạo khác từ 330-370 ngàn đồng/sào (7-7,4 triệu đồng/ha). Vì vậy, các giống lúa gạo chất lượng cao, ngon cơm khó được mở rộng diện tích gieo cấy. Không phải bây giờ mới đề cập chủ trương sản xuất nhiều các giống lúa gạo

chất lượng cao, cơm ngon để phục vụ nhu cầu người tiêu dùng hiện nay. Chủ trương này cách đây hơn 10 năm, Lãnh đạo tỉnh đã thường xuyên đặt vấn đề với Sở Nông nghiệp và Phát triển nông thôn (NN&PTNT) cùng đội ngũ cán bộ khoa học kỹ thuật trong ngành nông nghiệp Nghệ An là phải cố gắng tìm kiếm cho được một vài giống lúa gạo có năng suất cao, chất lượng gạo cơm ngon để vừa phục vụ người tiêu dùng, vừa làm tăng giá trị thu nhập cho người nông dân và đừng để phải ăn cơm gạo ngon của các tỉnh khác đưa vào trong khi Nghệ An còn dư thừa khá nhiều lúa gạo.

Năm 2016, từ con lai của tổ hợp lai BM9962 x TBR18, Viện Khoa học kỹ thuật Nông nghiệp Duyên Hải Nam Trung Bộ lai tạo giống lúa với tên gọi ban đầu là AN1. Kết quả sản xuất thử cho thấy, giống lúa AN1 có triển vọng cả về năng suất cao và chất lượng gạo cơm khá ngon, đáp ứng được nhu cầu của người sản xuất và người tiêu dùng. Vì thế, Tổng Công ty Cổ phần Vật tư nông nghiệp Nghệ An mua ngay bản quyền sở hữu giống lúa AN1 này với hy vọng đưa về Nghệ An sản xuất sẽ thành công. Ngay sau khi giống lúa AN1 đưa về Nghệ An, Sở NN&PTNT và Sở Khoa học và Công nghệ Nghệ An đã tạo mọi điều kiện để giúp đỡ Tổng Công ty Cổ phần Vật tư nông nghiệp Nghệ An tiếp tục tiến hành khảo nghiệm so sánh với các giống lúa chất lượng cao khác như: Bắc Thơm 7, AC5, Hương thơm 1; chọn lọc tìm kiếm cá thể ưu tú nhất trong quần thể giống lúa AN1. Kết quả thật đáng mừng khi đã chọn tạo ra được một dòng mới đạt được năng suất cao từ 76-80 tạ/ha, chất lượng cơm gạo ngon, kết quả phân tích cho hàm lượng Amilose 13,15%, hàm lượng Protein 7,92%, hàm lượng Lipit 7,6%... Với nhiều ưu điểm nổi trội hơn giống lúa ban đầu AN1 và từ đây giống lúa được đặt tên gọi mới là: Vật tư - NA6 (VT-NA6). Từ thành công này, Tổng Công ty Cổ phần Vật tư nông nghiệp Nghệ An đã nhân nhanh giống VT-NA6, phối hợp với các Sở NN&PTNT

ở cả Nghệ An và Hà Tĩnh để tiến hành sản xuất thử nghiệm kết hợp xây dựng mô hình cánh đồng mẫu nhằm quảng bá giống lúa mới VT-NA6 cho người sản xuất biết để tiếp cận và ứng dụng vào sản xuất trên quy mô đại trà. Một trong những mô hình cánh đồng mẫu để lại nhiều ấn tượng nhất là mô hình cánh đồng mẫu rộng gần 100ha ở xã Nghi Vạn, huyện Nghi Lộc đã làm cho những người đến tham quan hội thảo đầu bờ của 2 tỉnh Nghệ An, Hà Tĩnh và lãnh đạo Bộ NN&PTNT phải ngạc nhiên, bởi cánh đồng mẫu có quy mô hơn 100ha, lúa rất tốt và dự kiến năng suất bình quân có thể đạt trên dưới 80 tạ/ha, rất hiếm có những giống lúa thuần như vậy. Với những ưu điểm vượt trội nói trên nên giống VT-NA6 đã được Bộ NN&PTNT công nhận đặc cách là giống lúa mới tại Quyết định số 46 QĐ-BNNTT ngày 8/11/2018. Đến nay, giống lúa VT-NA6 đã trở thành giống lúa chủ lực trong cơ cấu các giống lúa được sản xuất tại Nghệ An trong các vụ sản xuất với quy mô hàng năm từ 18.000-20.000ha/vụ. Đặc biệt, giống lúa VT-NA6 đã được Bộ NN&PTNT đưa vào dự án: “*Sản xuất, chế biến giống lúa phẩm cấp cao, quy mô công nghiệp và liên kết xây dựng cánh đồng mẫu, vùng nguyên liệu sản xuất lúa gạo thương phẩm có giá trị hàng hóa cao phục vụ nội tiêu và xuất khẩu cho vùng Bắc Trung Bộ*”.

Xây dựng chuỗi sản phẩm “gạo xứ Nghệ”

Có được giống lúa VT-NA6 đạt được 2 mục tiêu là năng suất cao và chất lượng gạo cơm ngon, Tổng Công ty Cổ phần Vật tư nông nghiệp Nghệ An đã tiến hành xây dựng chuỗi liên kết sản xuất và tiêu thụ sản phẩm giống lúa VT-NA6 với bà con nông dân chủ yếu ở 2 tỉnh Nghệ An và Hà Tĩnh kể từ vụ xuân 2019 đến nay (trên diện tích gần 1.000ha trong vụ xuân và 700ha trong vụ hè thu của các năm 2019 và 2020).

Nhằm khuyến khích bà con nông dân gắn kết với chuỗi liên kết, Tổng Công ty Cổ phần Vật tư nông nghiệp Nghệ An được sự giúp đỡ của Sở NN&PTNT, Phòng NN&PTNT ở các huyện, thành, thị trong tỉnh để tiến hành ký kết hợp đồng chuỗi liên kết sản xuất và tiêu thụ sản phẩm giống lúa VT-NA6 cho bà con nông dân ở tất cả những cơ sở sản xuất tự nguyện liên kết với Tổng Công ty.

NGHIÊN CỨU - TRAO ĐỔI

Trong hợp đồng có ghi rõ trách nhiệm của mỗi bên (Bên A là Tổng Công ty Cổ phần Vật tư nông nghiệp, bên B là Giám đốc các Hợp tác xã Nông nghiệp đại diện cho bà con nông dân). Bên A có trách nhiệm cung ứng trước cho bà con nông dân hạt giống, phân bón các loại theo định lượng quy định trong quy trình sản xuất mà không phải chịu lãi suất; tập huấn hướng dẫn kỹ thuật sản xuất và thâm canh lúa cho người sản xuất, thường xuyên kiểm tra thăm đồng để bổ cứu các biện pháp kỹ thuật cần thiết, nhất là phòng chống sâu bệnh; thu mua hết sản phẩm cho nông dân theo giá lúa thị trường tự do, cộng thêm từ 12-15% giá khuyến khích sản xuất giống lúa chất lượng cao. Trong trường hợp mùa màng thất bát do thiên tai bất khả kháng thì Tổng Công ty và bà con nông dân cùng bàn bạc, chia sẻ hậu quả, đảm bảo hài hòa lợi ích của mỗi bên. Về phía bà con nông dân, cần có nhiệm vụ gieo cấy hết diện tích đã ghi cam kết trong hợp đồng, thực hiện đúng quy trình sản xuất, bán hết sản phẩm cho Tổng Công ty với yêu cầu hạt lúa phải khô khén, không lẫn tạp các giống lúa khác, không lép lửng... Bằng cách làm này, mỗi vụ sản xuất, Tổng Công ty Cổ phần Vật tư nông nghiệp Nghệ An đã thu mua được từ 2.000-2.500 tấn lúa VT-NA6 đảm bảo chất lượng tốt.

Để duy trì chuỗi liên kết được phát triển ổn định và bền vững phải có thêm công đoạn chế biến sản phẩm. Vì vậy, Tổng Công ty Cổ phần Vật tư nông nghiệp đã xây dựng nhà máy chế biến gạo hiện đại với công suất 10 tấn/giờ. Nhà máy đã đi vào hoạt động 2 năm nay, với sản phẩm mang thương hiệu “Gạo xứ Nghệ” được bày bán rộng rãi trên thị trường trong và ngoài tỉnh, được người tiêu dùng ưa chuộng.

Bằng cách làm này, hy vọng trong tương lai gần, ngoài lúa gạo ra sẽ có nhiều chuỗi liên kết khác được hình thành để tạo điều kiện cho nông nghiệp Nghệ An ngày càng phát triển./.

Mô hình cánh đồng liên kết sản xuất lúa VT-NA6 tại Nghệ An

Nhà máy chế biến gạo hiện đại công suất 10 tấn/giờ của Tổng Công ty CP Vật tư Nông nghiệp Nghệ An

Sản phẩm Gạo xứ Nghệ

Nguyễn Trung Hiếu (1925-1995) là một người con ưu tú của xứ Nghệ, của quê hương, đất nước. Sáng 26/9/2020, Viện Sư phạm xã hội - Trường Đại học Vinh đã tổ chức rất thành công buổi tọa đàm khoa học và ra mắt ấn phẩm về Nguyễn Trung Hiếu - Nhà giáo, Nhà nghiên cứu, Nghệ sĩ - Tài hoa và nhân cách. Đây là một hoạt động có nhiều ý nghĩa kỷ niệm 95 năm sinh, 25 năm mất của ông.

Tham dự tọa đàm có lãnh đạo UBND Tỉnh Nghệ An; Lãnh đạo Trường Đại học Vinh: TS. Nguyễn Ngọc Hiền - Bí thư Đảng ủy, Chủ tịch Hội đồng trường; GS. TS. Nguyễn Huy Bằng - Phó Bí thư Đảng ủy, Hiệu trưởng; TS. Trần Bá Tiến - Hiệu phó; đại diện các Phòng, Ban; cán bộ Viện Sư phạm Xã hội - Trường Đại học Vinh. Đồng đạo các nhà khoa học, văn nghệ sĩ, các thế hệ thầy - cô giáo, sinh viên, học viên, nghiên cứu sinh từ khắp mọi miền đất nước (Hà Nội, Thanh Hóa, Nghệ An, Hà Tĩnh, Quảng Bình, Huế, Quy Nhơn, TP. Hồ Chí Minh, Bình Dương, Bà Rịa - Vũng Tàu, Đồng Tháp, Cần Thơ, Cà Mau...) cùng đại diện gia đình, người thân của nhà giáo Nguyễn Trung Hiếu đã về dự.

Tại buổi tọa đàm, các tham luận và ý kiến đã tập trung làm rõ tài hoa và nhân cách của Nguyễn Trung Hiếu trên cả ba tư cách/phương diện: Nhà giáo, Nhà nghiên cứu, Nghệ sĩ. Những nét đẹp về con người, cuộc đời, tài hoa, nhân cách và cá tính độc đáo của Nguyễn Trung Hiếu đặc biệt được thể hiện qua công trình Về tính hệ thống và đặc trưng của văn học, nghệ thuật (tập hợp các công trình nghiên cứu và sáng tác của Nguyễn Trung Hiếu cùng những hồi ức, cảm nhận về tác giả do PGS.TS. Biện Minh Điền sưu tầm, biên soạn) được quan tâm, thảo luận sôi nổi với tất cả tấm lòng ngưỡng mộ và cảm phục sâu sắc. PGS.TS. Biện Minh Điền cho biết: hiện còn không ít các tác phẩm của Nguyễn Trung Hiếu (nhất là phần dịch thuật) hiện chưa sưu tầm được. Việc sưu tầm, tập hợp tác phẩm của Nguyễn Trung Hiếu cũng như tìm hiểu, nghiên cứu giá trị từ di sản mà ông để lại hãy còn được tiếp tục... Trong số này, Tạp chí KH&CN Nghệ An trân trọng giới thiệu một số bài viết về Thầy.

